

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 11. marta 2024. godine
Br. ref.: RK 2395/24

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI196/22

Podnosilac

Arsim Murtezi

Ocena ustavnosti presude Rev. br. 202/2022 Vrhovnog suda
od 12. oktobra 2022. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija.

Podnosilac zahteva

- Zahtev je podneo Arsim Murtezi (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Sabri Kryeziu, advokat iz Lipljana.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Rev. br. 202/2022] od 12. oktobra 2022. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude [Rev. br. 202/2022] od 12. oktobra 2022. godine Vrhovnog suda, kojom su, prema navodima podnosioca zahteva, povređena prava zagarantovana članovima 23. [Ljudsko dostojanstvo], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25 (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio na snagu 15 dana nakon njegovog objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika. S tim u vezi, shodno pravilu 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno će pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, nastaviti da se primenjuju na predmete koji su registrovani u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ukoliko su i u meri u kojoj su povoljnije za strane.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 13. decembra 2022. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 20. decembra 2022. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR. KI196/22] imenovala sudiju Selvetu Gërxhaliu-Kransiqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Radomir Laban (predsedavajući), Remzie Istrefi-Peci i Enver Peci (članovi).
8. Dana 23. januara 2023. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i od istog tražio da podnese presudu Osnovnog suda u Prištini [C. br. 1002/17] od 16.03.2018. godine. Istog dana, kopija zahteva je poslata Vrhovnom sudu.
9. Dana 3. novembra 2022. godine, Osnovni sud je podneo dokaz koji pokazuje da je podnosilac zahteva osporenu odluku primio 22. juna 2022. godine.
10. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, kada je i počeo njegov mandat u Sudu.
11. Dana 30. januara 2023. godine, podnosilac zahteva je podneo presudu Osnovnog suda u Prištini [C. br. 1002/17] od 16.03.2018. godine.
12. Dana 30. januara 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno/većinom iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

Geneza slučaja

13. Iz spisa predmeta proizilazi da je predmet tužbenog zahteva podnosioca utvrđivanje prava svojine na katastarskoj parceli br. 7653 na mestu zvanom „Senjak“ na površini od 0,51,31 ha, koja je prema posedovnom listu br. 6621 ZK Priština sada upisana na ime tuženog H. M.. Predak podnosioca zahteva, otac A. M., tuženi H. M. i sestra H. M. su bila deca preminulog H. M., koji je preminuo 24.11.1958. godine, koji je nakon smrti ostavio nasleđe koje je razmotreno rešenjem Opštinskog suda u Prištini T. br. 199/63 od 03.12.1963. godine, koje obuhvata deo njegove imovine, ali ne i spornu parcelu br. 1/96, koja sada nosi broj 7653, na mestu zvanom „Senjak“ na površini od 0,51,31 ha.
14. U međuvremenu, tuženi H. M., nakon upisa u katastarski registar, kao vlasnik sporne parcele, stupio je u ugovorni odnos suinvestiranja u izgradnji stambeno-poslovnih objekata.

Prva grupa postupaka pokrenutih tužbom podnosioca zahteva

15. Podnosilac zahteva je u svojoj tužbi naglasio da je tuženi H. M., u posedu, nasilno ušao u spornu parcelu nakon 1964. godine i da nije savestan držalac. Podneskom od 05.09.2011. godine, podnosilac zahteva je precizirao tužbeni zahtev kako protiv prvotuženog H. M., tako i protiv drugotuženog (Građevinskog preduzeća „Lesna“) i trećetuženog („Exkluziv Dising Company“).
16. Dana 28. decembra 2011. godine, Opštinski sud u Prištini je presudom [C. br. 1216/ 11] odlučio: **ODBIJA** se, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, kojim se **UTVRĐUJE** da je podnosilac zahteva vlasnik parcele br. 7653, na mestu zvanom „Senjak“, površine 0,51,31 ha, posedovni list br. 6621 ZK Priština na ime H. M. **ODBIJA** se tužbeni zahtev podnosioca kojim se **OBAVEZUJE** tuženi H. M. da za nepokretnost opisanu u prvom stavu izreke presude prizna pravo svojine podnosiocu zahteva i dozvoli podnosiocu zahteva da upiše pravo svojine na ime podnosioca zahteva. **ODBIJA** se tužbeni zahtev podnosioca, kojim se **OBAVEZUJE** tuženi Građevinsko preduzeće „Lesna“ u Prištini da preda u posed i korišćenje podnosiocu zahteva ključeve stanova bloka izgrađenih stanova na nepokretnosti opisanoj u prvom stavu izreke i to: stanova na L-B, prvi sprat, br. 2, površine 100 m², sprat II, br. 7, površine 93.10 m², sprat IV, br. 19, površine 93.10 m², sprat VI, br. 21, površine 141.60 m², sprat VI, br. 23, površine 93.10 m², sprat VIII, br. 30, površine 100 m². **ODBIJA** se tužbeni zahtev podnosioca, kojim se **OBAVEZUJE** tuženi Građevinsko preduzeće „Exkluziv Dising Company“ u Prištini radi predaje u posed i korišćenje podnosiocu zahteva ključeva stanova-lokala izgrađenih na parceli kao u prvom stavu izreke i to: stanove na lameli A, br. 1, 3, 4, 13, 17, 22, 28 i 31, stanove na lameli E, br. 4, 7, 15, 16 i 28, stanove na lameli C, 4, br. 2, 10, 25, 28, 31 i 39, stanove na lameli D, br. 4, 11, 12, 14, i 19, lokale na lameli A na prizemlju, površine 58 m², C4, prizemlje, površine 100 m². **OBAVEZAN** je podnosilac zahteva da tuženom H. M. plati troškove postupka u iznosu od 907 evra u roku od 15 dana, **ODBIJA** se zahtev tuženog Građevinskog preduzeća „Lesna“ u Prištini da podnosiocu zahteva plati troškove postupka u iznosu od 150 evra.
17. Opštinski sud je objasnio da je nakon izvođenja svih dokaza iz spisa predmeta utvrđeno da je tužbeni zahtev podnosioca da se u njegovu korist utvrdi pravo svojine i da se obaveže tuženi H. M. da ovo pravo prizna podnosiocu zahteva, neosnovan, na osnovu toga što otac podnosioca zahteva - pokojni A. M., dok je bio živ, nije pokrenuo spor u vezi sa vraćanjem u posed sporne parcele i da pokojni A. M., iako je neko vreme identifikovan kao vlasnik, nije sudskim putem tražio predaju ove parcele, dok je tuženi H. M. više od

20 godina savestan držalac ove katastarske parcele, stoga je u istom smislu člana 40.1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, tuženi H. M. stekao pravo svojine.

18. Dana 22. septembra 2014. godine, Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 3341/2012] odlučio: **ODBIJA** se kao neosnovana žalba podnosioca zahteva i **POTVRĐUJE** presuda Opštinskog suda u Prištini broj C. br. 1216/2011 od 28.12.2011. godine. Apelacioni sud je u žalbenom postupku, iz istih razloga koje je dao prvostepeni sud, odbio kao neosnovanu žalbu tužioca i potvrdio presudu prvog stepena, prihvatajući kao osnovane sve činjenične i pravne zaključke istog suda.
19. Dana 17. juna 2015. godine, Vrhovni sud je rešenjem [Rev. br. 149/2015] usvojio kao osnovanu reviziju podnosioca zahteva i ukinuo presudu Apelacionog suda [Ac. br. 3341/2012] od 22.09.2014. godine i presudu Opštinskog suda u Prištini [C. br. 1216/ 11] od 28.12.2011. godine i predmet vratio na presuđivanje prvostepenom sudu.
20. Vrhovni sud je obrazložio: **(i)** Vrhovni sud je utvrdio da je zbog bitnih povreda, za sada pogrešno primenjeno materijalno pravo iz člana 40.1 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim stvarima (ZVDPS), jer nižestepeni sudovi nisu dali ubedljive razloge u vezi sa savesnim držanjem tuženog H. M. u vezi sa spornom parcelom; **(ii)** u ponovljenom suđenju, prvostepeni sud će otkloniti gore navedene nedostatke i protivrečnosti u vezi sa posedovanjem predmetne parcele od strane tuženog H. M., tako što će dostaviti originalne spise predmeta za fizičko odvajanje u istom sudu Nd. br. 859/1963, na osnovu kojih će pouzdano dokazati sve relevantne činjenice koje se odnose na to kako je predmet fizičkog odvajanja obuhvatao i spornu parcelu koja se pre ispitivanja zaostavštine u katastarskim evidencijama nalazila na ime A. M. a ne na ime ostavioca; **(iii)** budući da uvrštavanje ove parcele u postupak deobe nasleđa nije dovoljno jasno prema kopiji zapisnika o sudskoj raspravi od 12.12.1964. godine i rešenju o fizičkom odvajanju, koje je obuhvatalo i parcelu koja nije upisana u posedovnom listu br. 258 u kome je zabeležena nasledna masa pokojnog H. M.; **(iv)** potrebno je dostaviti i spise drugog predmeta istog suda C. br. 758/1964, kojim će se dokazati koji su bili zahtevi pokojnog A. M. prema njegovoj tužbi protiv tuženog H. M. u predmetu C. br. 758/1964 i kakvo je rešenje i zaključak ove stvari; **(v)** nakon obezbeđenja i čitanja spisa gore navedenih predmeta i ponovnog izvođenja svih dokaza iz spisa predmeta, kao i njihove pravne ocene, prvostepeni sud će u ovoj pravnoj stvari doneti jasnu i zakonitu meritornu sudsku odluku.

Druga grupa postupaka koji su ponovo počeli na osnovu zaključaka Vrhovnog Suda

21. Dana 14. oktobra 2015. godine, Osnovni sud je u ponovljenom postupku po presudi [C. br. 1547/15] odlučio: **(i)** **DEO ZAHTEVA IZ TUŽBENOG ZAHTEVA** podnosioca zahteva iz Prištine kojim je tražio da se utvrdi da je podnosilac zahteva vlasnik parcele br. 7653, na mestu zvanom "Senjak", površine 0.51.24 ha, pos. list br. 6621, ZK Priština, upisana na ime H. M. protiv tuženog H. M. iz Prištine je presuđena stvar, prema rešenju Nd. 859/63 od 12.02.1964. godine ODBIJA se kao nedozvoljen. **DEO ZAHTEVA IZ TUŽBENOG ZAHTEVA** podnosioca zahteva kojim je tražio da se obaveže tuženo Građevinsko preduzeće "Lesna" u Prištini da preda u posed i korišćenje ključeve stanova bloka stanova izgrađenih na nepokretnosti opisnoj u prvom stavu izreke i to: stanova na lameli L -B, prvi sprat, br. 2, površine 100 m², sprat II br. 7, površine 93.10 m², sprat IV, br. 19, površine 93.10 m², sprat VI, br. 21, površine 141.60 m², sprat VI br. 23., površine 93.10 m², sprat VIII br. 30, površine 100 m². **DEO ZAHTEVA IZ TUŽBENOG ZAHTEVA** podnosioca zahteva kojim je tražio da se obaveže tuženo Građevinsko preduzeće "Exkluziv Dising Company" u Prištini radi predaje i korišćenja ključeva stanova-lokala i to: stanova na lameli A, br. 1, 3, 4, 13, 17, 22, 28 i 31, stanova na lameli E, br. 4, 7, 15, 16 i 28, stanova na lameli C. 4, br. 2, 10, 25, 28, 31 i 39, stanova na lameli D, br. 4, 11, 12, 14, i 19, lokala na lameli A prizemlje 58 m², C4, prizemlje 100 m².

PREDLOG podnosioca zahteva za određivanje mere obezbeđenja kojim je tražio da se tuženom H. M. zabrani da otuđi, optereti i raspolaže stanovima, lokalima, podrumima i parkinzima izgrađenim na parceli br. 7653 na mestu zvanom "Senjak" kao što je precizirano u podnesku od 05.08.2015. godine, **ODBIJA** se kao neosnovan. **OBAVEZAN** je podnosilac zahteva da tuženom H. M. plati troškove postupka u iznosu od 1.863,00 evra, dok da tuženom GP "Lesna" plati troškove postupka u iznosu od 540,00 evra u roku od 15 dana.

22. Podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu, tražeći da se preinači ožalbena presuda, tako da se nakon ponovne ocene dokaza od strane drugostepenog suda donese presuda kojom će se preinačiti prvostepena presuda, usvajajući u celini tužbeni zahtev podnosioca protiv tuženih, izводеći sledeće razloge: povreda odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešna primena materijalnog prava.
23. Dana 5. aprila 2017. godine, Apelacioni sud je rešenjem [CA. br. 4942/2015] ukinuo presudu Osnovnog suda C. br. 1547/2015 od 14.10.2015. godine i predmet vratio istom prvostepenom sudu na presuđivanje.
24. Apelacioni sud je obrazložio: **(i)** pravni stav prvostepenog suda, izražen u izreci ožalbene presude, veće ocenjuje kao neosnovan na zakonu i nepravičan, jer prvostepeni sud u ovom slučaju nije razmotrio osporene činjenice koje je predložio Vrhovni sud; **(ii)** po kom je pravnom osnovu sporna parcela uvedena u postupak fizičkog odvajanja-rešenja Nd. br. 859/63; **(iii)** da li rešenje o fizičkom odvajanju koje su podnele stranke sadrži elemente javne isprave kao što su potpuni podaci (ime i prezime sudije koji odlučuje, njegov potpis ili potvrda sa relevantnom overom preko pečata da je odluka identična originalu i potpisana od strane nadležnog lica), zatim povratnice kao dokaz da je relevantno rešenje dostavljeno strankama koje učestvuju u navodnom postupku; **(iv)** takođe, da li zapisnik koji se nalazi u spisima predmeta sadrži elemente sudskog zapisnika, odnosno ko su bili učesnici u postupku, da li je postojao veštak geodezije i ko je on bio, jer se njegovo ime ne pojavljuje u zapisniku, da li je postojala skica mesta događaja za deobu katastarskih parcela, uključujući i spornu parcelu, koju su izradili veštaci geodezije, koja predstavlja sastavni deo odluke o fizičkoj podeli; **(v)** ko je izvršio intervenciju u zapisniku na poslednjoj strani i da li je takva ispravka dozvoljena, odnosno način ispravke, u skladu sa zakonom; **(vi)** tokom celog postupka fizičkog odvajanja, a na osnovu dokumentacije u relevantnom spisu, proizilazi da je fizičko odvajanje posvećeno katastarskim parcelama, odnosno nepokretnostima obuhvaćenim odlukom Opštinskog suda u Prištini T. br. 199/63 od 03.12.1963. godine, kojom je ispitana zaostavština sada pokojnog H.B., ali masom zaostavštine nije obuhvaćena katastarska parcela koja je predmet ovog spora; **(vii)** prvostepeni sud nije cenio sve ove sporne činjenice, ali je došao do zaključka da se u konkretnom slučaju radi o presuđenoj stvari po rešenju o fizičkom odvajanju.
25. Dana 16. marta 2018. godine, Opštinski sud u Prištini-Opšti departman (u daljem tekstu: Osnovni sud) je presudom [C. br. 1002/17] odlučio: **ODBIJA** se, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca, kojim je tražio da se utvrdi da je podnosilac zahteva vlasnik parcele br. 7653, na mestu zvanom "Senjak", površine 0.51.24 ha, pos. list br. 6621, ZK Priština na ime H. M., i tražio da se obaveže tuženi H. M. da za nepokretnost opisanu u prvom stavu izreke presude prizna pravo svojine podnosiocu zahteva i dozvoli podnosiocu zahteva da upiše pravo svojine u registru nepokretnosti. **ODBIJA** se zahtev podnosioca, kojim traži da se obaveže tuženo Građevinsko preduzeće "Lesna" u Prištini da preda u posed i korišćenje ključeve bloka stanova izgrađenih na nepokretnosti opisanoj u prvom stavu izreke presude- i to: stanova na L-B, prvi sprat, br. 2, površine 100 m², sprat II, br. 7, površine 93.10 m², sprat IV, br. 19, površine 93.10 m², sprat VI, br. 21, površine 141.60 m², sprat VI, br. 23, površine 93.10 m², sprat VIII br. 30, površine 100 m². **ODBIJA** se

zahtev podnosioca kojim je tražio da se obaveže tuženo Građevinsko preduzeće "Exkluziv Dising Company" u Prištini radi predaje i korišćenja ključeva stanova-lokala i to: stanova na lameli A, br. 1, 2, 13, 17, 22, 28 i 31, stanova na lameli E, br. 4, 7, 15, 16 i 28, stanova na lameli C, 4, br. 2, 10, 25, 28, 31 i 39, stanova na lameli D, br. 4, 11, 12, 14, i 19. **ODBIJA** se predlog podnosioca zahteva za određivanje mere obezbeđenja tako da se tuženom H. M. zabrani da otuđi, optereti i raspolaže stanovima, lokalima, podrumima i parkinzima izgrađenim na parceli br. 7653 na mestu zvanom "Senjak" kao što je precizirano u drugom i trećem stavu izreke. **OBAVEZAN** je podnosilac zahteva da tuženom H. M. plati troškove postupka u iznosu od 2.403,00 €, dok da tuženom GP "Lesna" plati troškove postupka u iznosu od 742,00 €, u roku od 15 dana.

26. Osnovni sud je obrazložio: **(i)** sud je nakon ocene dokaza u vezi sa utvrđivanjem činjenica, u ovoj pravnoj stvari, u smislu člana 8. ZPP-a, utvrdio da tužbeni zahtev podnosioca nije osnovan; **(ii)** prvostepeni sud je iz navoda parničara zaključio da između podnosioca zahteva i prvotuženog nije sporno da je podnosilac zahteva zakonski naslednik svog pretka A. M. i da ima aktivni legitimitet u ovoj pravnoj stvari; **(iii)** sud, na osnovu izvedenih dokaza u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja, nalazi da su predak podnosioca, A. M., rođen 1945. godine, tuženi H. M., rođen 1936. godine, i H. M., rođena 1947. godine, zakonski naslednici njihovog pretka H. M., koji je preminuo 1958. godine; **(v)** da su posle smrti H. M. isti (A. M., tuženi H. M. i njihova sestra H. M.) proglašeni za zakonske naslednike svaki po 1/3 idealnog dela nasledne imovine; **(vi)** da sporna parcela, koja je prema opisnom katastru imala broj 1/96, na mestu zvanom „Senjak“, sada pod brojem 7653, površine 0,51,31 ha, nije obuhvaćena masom nasledne imovine ostavioca H. M., da je tuženi H. M. imao u posedu spornu parcelu od 1964. godine kada je izvršena fizička podela nepokretnosti između oca podnosioca A. M., sestre H. M. i tuženog H. M. prema rešenju suda o fizičkoj podeli do 2006. godine kada je sa drugotuženim i trećetuženim zaključio ugovor o zajedničkom ulaganju za zajedničku izgradnju stambenog kompleksa i poslovnih prostora na spornoj parceli; **(vii)** tuženi H. M. je upisao spornu parcelu u svoju svojinu 2004. godine prema rešenju DKGJ Prištine N. br. 952/681 od 15.03.2004. godine, ali je kasnije objavljen kao vlasnik ove katastarske parcele; **(viii)** nakon fizičke deobe nepokretnosti po rešenju Opštinskog suda u Prištini ND. br. 859/1963 od 12.02.1964. godine, zatim predlagač A 1964. godine u istom sudu podnosi tužbu koja je evidentirana u predmetu broj C. br. 758/64 sa predmetom spora - izvršenje ugovora, kojom je tražio od tuženog H da mu preda u posed 2.75,00 ha zemljišta i 20.500 ondašnjih dinara, ali je ovu tužbu isti povukao u zapisniku ročišta održanog 24.12.1965. godine, a u kojoj se izričito ne navodi zahtev tužioca A. M. za spornu parcelu; **(ix)** utvrđena je i činjenica da je nakon fizičkog odvajanja, po tradiciji, A. M. tri godine radio na spornoj parceli; **(x)** sud je ovom delu iskaza svedoka poklonio veru, jer isti odgovaraju jedni drugima, kao i veštačenjem veštaka geodezije A.A. i K.Q., da je katastarska parcela 1/96 na mestu zvanom "Senjak" pre donošenja rešenja Nd. 859/63 bila upisana u posedovni list br. 3826 KK Priština na ime A.M. iz Prištine, ul. „Bihaqit“ br. 9. kako je ova parcela upisana i po kom osnovu na ime A. M. nema beleški; **(xi)** sud svoju veru u ovom delu iskaza koju je poklonio svedocima zasniva na činjenici da je svedočenje H. M., sestre prvooptuženog, svedočenje neposrednog svedoka događaja nakon smrti njenog oca H. M., te da ista nije imala razloga da jednostrano svedoči, zbog činjenice da je isti deo zaostavštine prenet na njenu braću u jednakim delovima; **(xii)** sud za drugi deo iskaza svedoka H. M. nije poklonio veru da je navodno H. M. prinudno ušao u posed sporne parcele, da ista nikada nije bila u sudu, zatim da ne znaju za rešenje o nasleđivanju i rešenje o fizičkom odvajanju Nd. 859/63, jer je ova okolnost potvrđena zapisnikom Opštinskog suda u Prištini Nd. 859/63 od 1964. godine, gde je umesto potpisa stavila otisak prsta, dok u vezi sa prinudnim ulaskom u posed sporne nepokretnosti od strane H. M., ona nije opisala način prinudnog ulaska; **(xiii)** pravosnažnim rešenjem Nd. 859/63 od 12.02.1964. godine Opštinskog suda u Prištini i na osnovu pravosnažne klauzule od 12.03.1964. godine utvrdio je da je tuženom H. M., katastarska parcela br. 7653, na mestu zvanom „Senjak“ površine 51/31 ari, dodeljena, i

ova parcela iz suvlasništva koja je ustupljena zakonskim naslednicima u vreme smrti pokojnog H. M., A. M. i H. M., transformisana je u individualno vlasništvo H. M.; **(xiv)** polazeći od ove okolnosti, sud ocenjuje da je tuženi H. M., na osnovu predmetnog rešenja, bio pravni posednik, od momenta kada je ušao u njen posed u kontinuitetu do trenutka kada je stvorio ugovor o suinvestiranju sa drugotuženim i trećetuženim za zajedničku izgradnju kolektivnog stambeno-poslovnog objekta; **(xv)** prvostepeni sud se nije upustio u ocenu dokaza na osnovu kojih je doneto rešenje Opštinskog suda u Prištini Nd. 859/63, koje je postalo pravosnažno 12.03.1964. godine, iz razloga što nijedan sud ni u jednoj instanci nema zakonsko ovlašćenje da ocenjuje dokaze na osnovu kojih je sudska odluka postala pravosnažna, jer je predak tužioca, u smislu odredaba Zakona o parničnom postupku, imao mogućnost da koriste vanredna pravna sredstva protiv takve konačne odluke, jer je pravo na korišćenje ovih pravnih sredstava jednostavno bilo lično pravo pretka podnosioca zahteva; **(xvi)** prvostepeni sud ocenjuje da podnosilac zahteva nema pravni osnov da potražuje pravo svojine iz zakonskog osnova nasljeđivanja, iz razloga što je po fizičkoj diobi gore navedenim rešenjem prvotuženi H. M. postao individualni vlasnik i iz tog razloga je odbijen tužbeni zahtev podnosioca kao u izreci; **(xvii)** zahtev podnosioca protiv drugotuženog i trećetuženog, koji je bio zavisao od prvog zahteva protiv prvotuženog, nije utvrđen, kao osnovan, pa je isti po ovom osnovu i odbijen; **(xviii)** sud je odbio i predlog podnosioca zahteva za određivanje mere obezbeđenja kao u izreci, jer nisu ispunjeni uslovi predviđeni članom 297. ZPP-a; **(xix)** za način odlučivanja kao u izreci osporene presude, prvostepeni sud se pozvao na član 3. i 28. Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima u vezi sa članom 297, 391, tačka g) i 423, stav 4 ZPP-a.

27. Dana 9. avgusta 2021. godine, Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 3704/18] odlučio: **(i) ODBIJA** se kao neosnovana žalba podnosioca zahteva, i **(ii) POTVRĐUJE** se presuda Osnovnog suda [C. br. 1002/17] od 16.03.2018. godine.
28. Apelacioni sud je obrazložio **(i)** Apelacioni sud prihvata pravnu ocenu kao u izreci osporene presude, prvostepenog suda, kao pravilnu i zakonitu, iz razloga što je pravo svojine subjektivno pravo i apsolutnog karaktera i da za nepokretnost koja je upisana u katastarske knjige, važi pretpostavka da je imovina u vlasništvu lica na čije ime je upisana, čak i ako nepokretnost nije upisana na ime onog koji polaže pravo svojine, u ovom slučaju, podnosilac zahteva je imao obavezu da dokaže svoje pravo svojine, ali i svog pretka, sve dok se ne pronađe lice koje je steklo svojinu na jedan od prvobitnih načina kao način sticanja svojine, a ove činjenice u ovom predmetu, su dokazali tuženi, a ne podnosilac zahteva; **(ii)** podnosilac zahteva u ovom slučaju nije uspeo da dokaže činjenice na kojima zasniva svoj zahtev iako je to bila njegova dužnost, u smislu člana 322 stav 1 i 2 u vezi sa članom 7 stav 1 i 319 stav 1 ZPP-a; **(iii)** da bi uspeo u tužbenom zahtevu, podnosilac je morao da argumentuje konkretnim dokazima da je on vlasnik sporne nepokretnosti – što nije uspeo da dokaže da je njegov pravni predak bio vlasnik sporne nepokretnosti da bi nasledio iz zaostavštine kao zakonski naslednik; **(iv)** tuženi je bio u posedu sporne nepokretnosti od 1964. godine na osnovu rešenja Opštinskog suda u Prištini Nd. br. 859/63 od 12.02.1964. godine, pravosnažnog od 12.03.1964. godine; **(v)** podnosilac zahteva, kao ni njegov pravni predak, nisu tražili ostvarivanje svojih prava u sudskom postupku do podnošenja tužbe prvostepenom sudu; **(vi)** Apelacioni sud podržava zaključak prvostepenog suda da je tužbeni zahtev podnosioca potpuno neosnovan i da je tvrdnja podnosioca zahteva da je prvotuženi H. M. ušao u posed nesavesno i nezakonitim radnjama nasilno ušao u posed uklanjanjem pretka podnosioca zahteva iz poseda uz pretnje kao i preduzimanjem protivpravnih radnji za prenos ove nepokretnosti u svoje vlasništvo, u ovom slučaju ostaje samo pretpostavka koja nije potkrepljena konkretnim dokazima; **(vii)** nisu održivi žalbeni navodi podnosioca zahteva da tuženi nije savestan i zakoniti držalac, iz razloga što savesnost predstavlja uslov kroz koju se pretpostavlja da postoji dok se ne dokaže suprotno; **(viii)** ako se pozovemo na spise predmeta T. br. 199/63 i Nd. br. 859/63, ispostavlja se da je tuženi

zakoniti i savestan držalac; **(ix)** nisu održivi žalbeni navodi podnosioca zahteva da rešenje o fizičkom odvajanju nije pravosnažno, iz razloga što ako se pozovemo na spise predmeta, proizilazi da je rešenje Opštinskog suda u Prištini Nd. br. 859/63 od 12.02.1964. godine pravosnažno od 12.03.1964. godine; **(x)** zahtev podnosioca za određivanje mere obezbeđenja je potpuno neosnovan na osnovu odredbe člana 297. ZPP-a, iz razloga što predlagač obezbeđenja nije učinio verodostojnim postojanje zahteva ili njegovog subjektivnog prava.

Postupak sroveden pred Vrhovnim Sudom na osnovu revizije podnete od strane podnosioca zahteva

29. Podnosilac zahteva je podneo reviziju Vrhovnom sudu, navodeći bitnu povredu odredaba parničnog postupka, pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da Vrhovni sud usvoji reviziju kao osnovanu i dve presude nižestepenih sudova ukine i stvar vrati na presuđivanje prvostepenom sudu ili da ih preinači, tako da tužbeni zahtev podnosioca zahteva usvoji kao osnovan.
30. Dana 12. oktobra 2022. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 202/2022] odbio kao neosnovanu reviziju podnosioca zahteva izjavljenu na presudu Apelacionog suda [Ac. br. 3704/18] od 09.08.2021. godine.
31. Vrhovni sud je obrazložio: **(i)** ovi navodi u reviziji su u celini odbijeni kao neosnovani, jer su s jedne strane isti izneti i u žalbi i u prvostepenom postupku, a za iste su oba suda dali razloge i prihvatljivu ocenu i za revizijski sud; **(ii)** štaviše, Vrhovni sud nalazi da je prvotuženom, prema rešenju br. 859/63, dodeljena predmetna katastarska parcela i ovim rešenjem se legitimise prvotuženi kao savestan držalac; **(iii)** sporni predmet Cbr. 758/64 ne dokazuje da tuženi nije bio savestan držalac ove parcele, jer u tužbi ovog predmeta ova nepokretnost nije ni posebno navedena, a štaviše, ovaj predmet je okončan 24.12.1965. godine povlačenjem tužbe; **(iv)** na ročištima, u pismenim podnescima i u zavišnoj reči, sam podnosilac zahteva je obrazložio razlog zašto ova sporna katastarska parcela u vreme ispitivanja nasleđa nije upisana na ime pokojnog H. M., ali nikada nije dostavio dokument kojim bi dokazao navodnu činjenicu da je ova katastarska parcela bila na ime pretka; **(v)** takođe, spisi predmeta N. br. 859/63 dokazuju autentičnost rešenja o fizičkoj odvojenosti, pa se odbijaju kao neosnovani navodi u reviziji da navodno sporno rešenje N. br. 859/63 o fizičkoj odvojenosti nema autorstvo, potpis, pečat, tačnosti itd.; **(vi)** ne treba zanemariti činjenicu da rešenje N. br. 859/63 predstavlja javnu ispravu i ima dokaznu snagu u smislu člana 329. ZPP-a; **(vii)** uvidom u ovo rešenje, Vrhovni sud, kao i dva navedena suda, jasno konstatuje autorstvo, potpis, pečat; kojim se potvrđuje tačnost kopije i sadržaja ovog rešenja; **(viii)** ispravka na poslednjoj strani zapisnika N. br. 859/63 je čitljiva i ispunjava uslov kada se zapisnik ispravi (član 136. ZPP-a); **(ix)** koverta predmeta dokazuje da je predmet označen sa a/a (ad acta), što znači da je predmet konačan i pretpostavlja da je odluka dostavljena strankama, inače predmet ne bi bio arhiviran; **(x)** u gore navedenom kontekstu, odbijeni su kao neosnovani i navodi u reviziji za pogrešnu primenu materijalnog prava od strane gore navedenih sudova u slučaju odbijanja tužbenog zahteva podnosioca, budući da je prvotuženi stekao pravo svojine na spornoj nepokretnosti gore navedenim rešenjem o fizičkoj podeli i zastarevanjem, upisom ovog prava u Registar prava na nepokretnostima kod Opštinske katastarske službe u Prištini, ali je zbog administrativnih pitanja opet ispisano.

Navodi podnosioca

32. Podnosilac zahteva navodi povredu članova 23. [Ljudsko dostojanstvo], 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava.

33. Podnosilac zahteva navodi: "Odlučivanjem prvostepenog suda, odlučivanjem Apelacionog suda Ac. br. 3704/18 od 09.08.2021. godine, donošenjem presude Vrhovnog suda Rev. br. 202/2022 od 12.10.2022. godine, povređeno je ljudsko pravo, (ljudsko dostojanstvo) propisano članom 23. Ustava Republike Kosovo".
34. Podnosilac zahteva navodi: "Ovim pravnosnažnim odlukama je povređeno dostojanstvo tužioca, koji i pored toga što je argumentovao svoje imovinsko pravo i pored toga što je presudom donetom u upravnom postupku upis svojine vraćen njegovom dedi, pokojnom H. M., i tu potvrdu je predočio sudu, od koga je tražio da mu se kao drugi alternativni zahtev prizna 1/3 sporne nepokretnosti, čak i ova činjenica nije uočena, nije pročitana i o njoj nije odlučio sud, tužiocu je povređeno ljudsko dostojanstvo u formi i na način na koji su odlučili sudovi. Druga povreda ljudskih prava je jednakost pred zakonom propisana članom 24, st. 1. Ustava Republike Kosovo".
35. Podnosilac zahteva navodi: "U konkretnom slučaju, sudovi su povredili ljudsko pravo (jednakost pred zakonom) nepriznavanjem traženog prava 1/3 suvlasništva i na taj način, tužilac, prema presudi Vrhovnog suda, nije jednak pred zakonom i time je i prema njemu izvršena diskriminacija. Druga povreda ljudskih prava protiv podnosioca zahteva je (pravo na imovinu), propisano članom 46, st. 1. Ustava Republike Kosovo".
36. Podnosilac zahteva navodi: "U konkretnom slučaju se radi o sticanju svojine na osnovu nasleđa, gde je na osnovu dokaza koje je predočio tužilac utvrđeno da su jedini naslednici pokojnog H. M. 2 sina i njegova ćerka, gde je zahtev podneo samo tužilac kao naslednik pokojnog A. M. za 1/3 nepokretnosti u sastavu katastarske parcele br. 7653 na mestu zvanom "Senjak" površine 0.51,24 ha na ZK Priština, pravo koje je potvrđeno presudom donetom u upravnom postupku A. br. 701/2012 22.04.2015. godine i rešenjem opštine Priština br. 011-007-158126 od 20.07.2015. godine".
37. Podnosilac zahteva navodi: "Tuženi H. M. je 1980. godine nezakonito uzeo posedovni list br. 608 za katastarsku parcelu br. 7653 i nakon ove radnje opštinski katastarski organ je po službenoj dužnosti izvršio objavu H. M."

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

„1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda“

Član 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava]

“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6

(Pravo na pravično suđenje)

„1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde”.

[...]

ZAKON BR. 03/L-154 O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA

Član 41.

Sticanje zastarevanjem putem registrovanja

“Osoba koja je bez sticanja prava vlasništva registrovana u Registar prava na nekretnine kao vlasnik jedne nekretnine ili jednog drugog predmetnog prava, postaće vlasnik, ukoliko je registracija trajala dvadeset (20) godina i on je za to vreme nekretninu imao u imovinsko posedovanje. Isteka roka je isključena, ukoliko je registrovan prigovor za registraciju u Registar prava na nekretnine”.

ZAKON Br. 03/L- 006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 7

Bez naslova

“7.1 Stranke imaju pravo da podnesu sve činjenice na koje oslanjaju svoje zahteve i da predlože dokaze sa kojima se konstatuju te činjenice.

7.2 Sud je ovlašćen da potvrdi i činjenice koje stranke nisu predložile, sama ako se iz rezultata razmatranja i dokazivanja dođe do zaključka da je cilj stranka raspolaganje zahtevima sa kojima ne mogu slobodno da raspolažu (član 3. stav 3 ovog zakona) ako zakonom nije drugačije utvrđeno.

7.3 Svoju odluku sud ne može zasnovati na činjenicama i dokazima u vezi sa kojima strankama nije omogućeno da se izjasne”.

Član 319

Bez naslova

“319.1 Svaka od stranaka u parnici je dužna da dokazuje činjenice na kojima zasniva svoje zahteve i ciljeve.

319.2 Dokazivanje obuhvata sve činjenice koje su važne za donošenje odluke.

319.3 Sud odlučuje koji će se dokazi prihvatiti sa ciljem utvrđivanja odlučujućih činjenica”.

Član 322 **Bez naslova**

“322.1 Ukoliko sud na osnovu dobijenih dokaza (čl. 8) ne može sa sigurnošću da potvrdi neku činjenicu, o postojanju činjenice će zaključiti primenjivanjem pravila o teretu dokaza.

322.2 Stranka koja smatra da joj pripada neko pravo dužna je da dokazuje činjenicu koja je bitna za njeno ostvarivanje ili realizaciju ukoliko zakon ne predviđa drugačije.

322.3 Stranka koja osporava postojanje nekog prava snosi teret dokazivanja činjenice koje je ometao njeno ostvarivanje ili realizaciju ili na osnovu koje je prestao da postoji ukoliko zakon ne predviđa drugačije”.

Član 329 **Dokazna moć spisa**

“329.1 Spis koji je izradio u određenoj formi državni organ u okviru svojih nadležnosti, kao i spis koji je u takvoj formi izradilo preduzeće ili druga organizacija u vršenju javnih ovlašćenja koja su joj poverene zakonom (javni dokumenat), dokazuje njegovu tačnost koja se potvrđuje ili odriču u njemu.

329.2 Istu dokaznu moć imaju i ostali spisi koji su, posebnim odredbama, u pogledu dokazne moći ujednačeni sa javnim spisima.

329.3 Dozvoljeno je da se dokazuje da su na javnom spisu konstatovane činjenice na netačan način ili da je spis sastavljen na nepravilan način.

329.4 Ukoliko sud sumnja na autentičnost spisa za to može zatražiti da se izjasni organ koji je mogao sastaviti spis”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

38. Sud prvo razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovnikom.

39. Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

40. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47 **(Individualni zahtevi)**

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
(Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
(Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...”.

41. Ocenjujući ispunjenje gore navedenih uslova prihvatljivosti, Sud primećuje da je podnosilac zahteva naglasio da osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Rev. br. 202/2022] od 12. oktobra 2022. godine Vrhovnog suda, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio prava i slobode za koje navodi da su mu povređene, u skladu sa članom 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.

42. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 34 [Kriterijumi prihvatljivosti] Poslovnika. Pravilo 34 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Pravilo 34 (2) posebno propisuje:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako je zahtev očigledno neosnovan kada podnosilac/teljka zahteva nije dovoljno dokazao/la i potkrepio/la svoju tvrdnju”.

43. Sud podseća da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 34 Poslovnika (vidi, slučaj: [KI04/21](#), podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26; vidi takođe slučaj [KI175/20](#), podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).

44. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, tačnije, koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“, i specifičnosti gore navedene četiri kategorije navoda kvalifikovani kao „očigledno neosnovani“, slučaj: [KI04/21](#), gore citiran, stav 27, i slučaj [KI175/20](#), gore citiran, stav 38).

45. U smislu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, ocenjujući da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom (vidi, slučaj: KIO4/21, gore citiran, stav 28).
46. Sud primećuje da se suština ovog slučaja odnosi na tužbu koju je podnosilac zahteva podneo protiv trećih lica u vezi sa spornom imovinom za koju je tvrdio da je nasledio od svog pretka A. M., dok je predmetna imovina upisana u katastarske knjige na ime tuženog H. M. U međuvremenu, tuženi H. M. je zaključio ugovor o zajedničkom ulaganju sa dve građevinske kompanije, koje je takođe tužio podnosilac zahteva. Po tužbi podnosioca zahteva koju je podneo 2011. godine, postupak je vođen u opštinskom sudu i apelacionom sudu, ali je okončan 2015. godine, tako što je Vrhovni sud ukinuo odluke ovih sudova, čime je predmet vratio osnovnom sudu na presuđivanje. Vrhovni sud je zaključio da je zbog bitnih povreda za sada pogrešno primenjeno materijalno pravo iz člana 40.1 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ZVDSP), iz razloga što nižestepeni sudovi nisu dali ubedljive razloge u pogledu savesnog držanja tuženog H. M. u vezi sa spornom parcelom. Osnovni sud je 2015. godine u ponovnom postupku odbio tužbeni zahtev podnosioca zahteva, ali je 2017. godine Apelacioni sud ukinuo odluku osnovnog suda i predmet vratio na presuđivanje. Apelacioni sud je ocenio da pravni stav osnovnog suda nije zasnovan na zakonu i nepravičan je, jer prvostepeni sud u ovom slučaju nije otvorio ispitivanje spornih činjenica, što je Vrhovni sud predložio. Osnovni sud je 2018. godine u ponovnom postupku odbio tužbeni zahtev podnosioca, a istu odluku su kasnije potvrdili Apelacioni sud i Vrhovni sud, koji su odbili reviziju podnosioca zahteva i potvrdili odluke nižestepenih sudova. Vrhovni sud je zaključio da su navodi u reviziji u celini odbijeni, kao neosnovani, jer su, s jedne strane, isti izneti i u žalbi i u prvostepenom postupku, a za iste su oba suda iznela razloge i ocena je prihvatljiva i za revizijski sud.
47. Sud podseća da podnosilac zahteva u suštini pokreće navode o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a zbog neobrazloženih odluka i nepravične dodele dokazne vrednosti dokaza od strane redovnih sudova. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da je povređeno njegovo lično dostojanstvo i jednakost pred zakonom s obzirom na način na koji se ovaj imovinski spor odvijao i okončao.
48. Sud ističe zaključke Apelacionog suda [Ac. br. 3704/18] od 9. avgusta 2021. godine: **(i)** Apelacioni sud prihvata pravnu ocenu kao u izreci osporene presude, prvostepenog suda, kao pravilnu i zakonitu, iz razloga što je pravo svojine subjektivno pravo i apsolutnog karaktera i da za nepokretnost koja je upisana u katastarske knjige, važi pretpostavka da je imovina u vlasništvu lica na čije ime je upisana, čak i ako nepokretnost nije upisana na ime onog koji polaže pravo svojine, u ovom slučaju, podnosilac zahteva je imao obaveznu da dokaže svoje pravo svojine, ali i svog pretka, sve dok se ne pronađe lice koje je steklo svojinu na jedan od prvobitnih načina kao način sticanja svojine, a ove činjenice u ovom predmetu, su dokazali tuženi, a ne podnosilac zahteva; **(ii)** podnosilac zahteva u ovom slučaju nije uspeo da dokaže činjenice na kojima zasniva svoj zahtev iako je to bila njegova dužnost, u smislu člana 322 stav 1 i 2 u vezi sa članom 7 stav 1 i 319 stav 1 ZPP-a; **(iii)** da bi uspeo u tužbenom zahtevu, podnosilac je morao da argumentuje konkretnim dokazima da je on vlasnik sporne nepokretnosti – što nije uspeo da dokaže da je njegov pravni predač bio vlasnik sporne nepokretnosti da bi nasledio iz zaostavštine kao zakonski naslednik; **(iv)** tuženi je bio u posedu sporne nepokretnosti od 1964. godine na osnovu rešenja Opštinskog suda u Prištini Nd. br. 859/63 od 12.02.1964. godine, pravosnažnog od 12.03.1964. godine; **(v)** podnosilac zahteva, kao ni njegov pravni predač, nisu tražili ostvarivanje svojih prava u sudskom postupku do podnošenja tužbe prvostepenom sudu; **(vi)** Apelacioni sud

podržava zaključak prvostepenog suda da je tužbeni zahtev podnosioca potpuno neosnovan i da je tvrdnja podnosioca zahteva da je prvotuženi H. M. ušao u posed nesavesno i nezakonitim radnjama nasilno ušao u posed uklađanjem pretka podnosioca zahteva iz poseda uz pretnje kao i preduzimanjem protivpravnih radnji za prenos ove nepokretnosti u svoje vlasništvo, u ovom slučaju ostaje samo pretpostavka koja nije potkrepljena konkretnim dokazima; **(vii)** nisu održivi žalbeni navodi podnosioca zahteva da tuženi nije savestan i zakoniti držalac, iz razloga što savesnost predstavlja uslov kroz koju se pretpostavlja da postoji dok se ne dokaže suprotno; **(viii)** ako se pozovemo na spise predmeta T. br. 199/63 i Nd. br. 859/63, ispostavlja se da je tuženi zakoniti i savestan držalac; **(ix)** nisu održivi žalbeni navodi podnosioca zahteva da rešenje o fizičkom odvajanju nije pravosnažno, iz razloga što ako se pozovemo na spise predmeta, proizilazi da je rešenje Opštinskog suda u Prištini Nd. br. 859/63 od 12.02.1964. godine pravosnažno od 12.03.1964. godine; **(x)** zahtev podnosioca za određivanje mere obezbeđenja je potpuno neosnovan na osnovu odredbe člana 297. ZPP-a, iz razloga što predlagač obezbeđenja nije učinio verodostojnim postojanje zahteva ili njegovog subjektivnog prava.

49. Sud takođe ističe zaključke Vrhovnog suda [202/2022] od 12. oktobra 2022. godine: **(i)** ovi navodi u reviziji su u celini odbijeni kao neosnovani, jer su s jedne strane isti izneti i u žalbi i u prvostepenom postupku, a za iste su oba suda dali razloge i prihvatljivu ocenu i za revizijski sud; **(ii)** štaviše, Vrhovni sud nalazi da je prvotuženom, prema rešenju br. 859/63, dodeljena predmetna katastarska parcela i ovim rešenjem se legitimise prvotuženi kao savestan držalac; **(iii)** sporni predmet Cbr. 758/64 ne dokazuje da tuženi nije bio savestan držalac ove parcele, jer u tužbi ovog predmeta ova nepokretnost nije ni posebno navedena, a štaviše, ovaj predmet je okončan 24.12.1965. godine povlačenjem tužbe; **(iv)** na ročištima, u pismenim podnescima i u završnoj reči, sam podnosilac zahteva je obrazložio razlog zašto ova sporna katastarska parcela u vreme ispitivanja nasleđa nije upisana na ime pokojnog H. M., ali nikada nije dostavio dokument kojim bi dokazao navodnu činjenicu da je ova katastarska parcela bila na ime pretka; **(v)** takođe, spisi predmeta N. br. 859/63 dokazuju autentičnost rešenja o fizičkoj odvojenosti, pa se odbijaju kao neosnovani navodi u reviziji da navodno sporno rešenje N. br. 859/63 o fizičkoj odvojenosti nema autorstvo, potpis, pečat, tačnosti itd.; **(vi)** ne treba zanemariti činjenicu da rešenje N. br. 859/63 predstavlja javnu ispravu i ima dokaznu snagu u smislu člana 329. ZPP-a; **(vii)** uvidom u ovo rešenje, Vrhovni sud, kao i dva navedena suda, jasno konstatuje autorstvo, potpis, pečat; kojim se potvrđuje tačnost kopije i sadržaja ovog rešenja; **(viii)** ispravka na poslednjoj strani zapisnika N. br. 859/63 je čitljiva i ispunjava uslov kada se zapisnik ispravi (član 136. ZPP-a); **(ix)** koverta predmeta dokazuje da je predmet označen sa a/a (ad acta), što znači da je predmet konačan i pretpostavlja da je odluka dostavljena strankama, inače predmet ne bi bio arhiviran; **(x)** u gore navedenom kontekstu, odbijeni su kao neosnovani i navodi u reviziji za pogrešnu primenu materijalnog prava od strane gore navedenih sudova u slučaju odbijanja tužbenog zahteva podnosioca, budući da je prvotuženi stekao pravo svojine na spornoj nepokretnosti gore navedenim rešenjem o fizičkoj podeli i zastarevanjem, upisom ovog prava u Registar prava na nepokretnostima kod Opštinske katastarske službe u Prištini, ali je zbog administrativnih pitanja opet ispisan.
50. Na osnovu gore navedenog, Sud primećuje da su Apelacioni sud i Vrhovni sud: **(i)** dali sveobuhvatno obrazloženje svih glavnih pitanja u predmetu podnosioca zahteva, što implicira da je podnosiocu zahteva bilo omogućeno da iznese argumente protiv tužene strane; **(ii)** Vrhovni sud i Apelacioni sud su objasnili dokumente kojima je tuženi legitimisan kao posednik sporne imovine na osnovu savesnog održaja; **(iii)** Vrhovni sud i Apelacioni sud su objasnili dokaznu vrednost dokumenata koji su pred njima i dali pravni osnov za ocenu dokumenata.

51. Sud primećuje da podnosilac zahteva posebno navodi: *“Tuženi H. M. je 1980. godine nezakonito uzeo posedovni list br. 608 za katastarsku parcelu br. 7653 i nakon ove radnje opštinski katastarski organ je po službenoj dužnosti izvršio objavu H. M.”.*
52. Što se tiče ovog konkretnog navoda podnosioca zahteva, Sud primećuje da je Osnovni sud u Prištini za presudu [C. br. 1216/11] od 28. decembra 2011. godine odgovorio: *“Sud, polazeći od utvrđenih dokaza i zakonske pretpostavke o posedovanju u dobroj veri, prihvata kao stabilan materijalno-pravni prigovor tuženog H. M. da je savestan držalac više od 20 godina i da je vlasnik u smislu člana 40.1 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima na spornoj katastarskoj parceli br. 7653, na mestu zvanom „Senjak“ površine 51,31 ari i na osnovu ovog materijalno-pravnog prigovora, sud odbija tužbeni zahtev tužioca A. M., odlučujući kao u izreci presude, zbog činjenice da teret dokazivanja, pobijanja pretpostavke zakonskog savesnog održaja, pada na tužiocu”.*
53. Sud primećuje da je u pogledu gore navedene tvrdnje, Vrhovni sud, rešenjem [Rev. br. 149/2015] od 17. juna 2015. godine, utvrdio: *“U ovako utvrđenom činjeničnom stanju, prvostepeni sud je nakon izvođenja dokaza iz spisa predmeta, našao da je tužbeni zahtev tužioca da se pravo svojine utvrdi u njegovu korist i da se tuženi H. M. obaveže da prizna ovo pravo tužiocu, neosnovan, sa obrazloženjem da otac tužioca - pokojni A. B., dok je bio živ, nije pokrenuo spor oko vraćanja u posed ove parcele, te da pokojni A. B., iako je nakon nekog vremena evidentiran kao vlasnik, nije tražio predaju ove parcele u sudu, dok tuženi H. M., ovu katastarsku parcelu savesno drži više od 20 godina, dakle u istom smislu člana 40.1 Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, tuženi H. M. je stekao pravo svojine”.*
54. Sud takođe ocenjuje da su postupci u celini bili pravični, za šta su dva puta Apelacioni sud i Vrhovni sud vratili predmet na ponovno suđenje prvostepenom sudu radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja i pravilne primene materijalnog prava.
55. Sud i ESLJP su u svojoj sudskoj praksi istakli da član 31. Ustava, odnosno član 6, stav 1 EKLJP-a, obavezuje sudove da daju razloge za svoje odluke; oni su takođe zaključili da se to ne može shvatiti kao zahtev za detaljan odgovor na svaki argument (vidi, slučajeve Suda br. [KI24/22](#), podnosilac zahteva: *Turkiye Is Bankasi A.S.-filijala na Kosovu*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. oktobra 2022. godine, stav 44; [KI174/21](#) podnosilac zahteva: *Bashkim Makiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. februara 2022. godine, stav 57, i br. [KI97/16](#) podnosilac zahteva: *IKK Classic*, presuda od 4. decembra 2017. godine, stav 49, vidi, takođe, slučajeve ESLJP-a: *Van de Hurk protiv Holandije.*, br. 16034/90, presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; *Higgins i drugi protiv Francuske* br. 20124/92, presuda od 19. februara 1998. godine, stav 42).
56. Sud ponovo ističe da su osporene odluke redovnih sudova obrazložene i sadrže utvrđene činjenice, relevantne zakonske odredbe i logičan odnos među njima (vidi, slučajeve Suda br. [KI24/22](#), podnosilac zahteva: *Turkiye Is Bankasi A.S.-filijala na Kosovu*, gore citiran, stav 45; [KI174/21](#) podnosilac zahteva: *Bashkim Makiqi*, gore citiran, stav 58, i [KI72/12](#), podnosilac zahteva: *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61, i [KI135/14](#), *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58).
57. Što se tiče tvrdnje podnosioca zahteva kojim dokazima su redovni sudovi trebalo da daju više dokazne moći, Sud ocenjuje da su Apelacioni sud i Vrhovni sud, zasnivajući se na odredbe članova 319. i 329. ZPP-a, iskoristili svoje diskreciono pravo u pogledu dokazne moći dokumenata kojima raspolažu i odlučili koji dokazi će biti ocenjeni u cilju utvrđivanja odlučnih činjenica u slučaju podnosioca zahteva.

58. U tom smislu, Sud je više puta navodio da nije uloga ovog Suda da razmatra zaključke redovnih sudova u vezi sa činjeničnim stanjem i primenom materijalnog prava i da ne može da ocenjuje same činjenice koje su dovele dotle redovni sud da donese jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud „četvrtog stepena“, što bi rezultiralo nepoštovanjem granica utvrđenih u njegovoj nadležnosti (vidi, u tom smislu, slučaj ESLJP-a: [*García Ruiz protiv Španije*](#), br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28, i tu korišćene reference; i, vidi, takođe, slučajeve Suda: [*KI128/18*](#) podnosilac zahteva: *Limak Kosovo International Airport Sh.A. "Adem Jashari"*, rešenje o neprihvatljivosti od 27. maja 2019. godine, stav 56; i [*KI62/19*](#) podnosilac zahteva: *Gani Gashi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. novembra 2019. godine, stav 58).
59. Ocenjujući postupke koji su u celini sprovedeni u redovnim sudovima, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva imao koristi od kontradiktornog postupka i da je bio u mogućnosti da u različitim fazama postupka iznese navode i dokaze koje je smatrao važnima za svoj slučaj; imao je priliku da efektivno ospori navode i dokaze koje je iznela suprotna strana; redovni sudovi su saslušali i ispitali sve njegove navode, koji su, objektivno gledano, bili važni za rešavanje slučaja; činjenični i pravni razlozi za osporenu odluku su detaljno dati i postupci su, sagledani u celini, bili pravični (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a: [*García Ruiz protiv Španije*](#), gore citiran, stavovi 29 i 30, vidi, takođe, slučaj Suda br. [*KI22/19*](#), podnosilac zahteva: *Sabit Ilazi*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. juna 2019. godine, stav 42).
60. Što se tiče navoda podnosioca zahteva o diskriminaciji, Sud primećuje da na osnovu konsolidovane sudske prakse ESLJP-a, da bi se pokrenuo slučaj prema članu 14. [Zabrana diskriminacije], mora postojati razlika u tretmanu lica u analognim ili relevantno uporedivim situacijama (vidi, slučajeve ESLJP-a: [*Khamtokhu i Aksenchik protiv Rusije*](#), br. 60367/08 i 961/11, presuda od 24. januara 2017. godine, stav 64; i [*Konstantin Markin protiv Rusije*](#), br. 30078/06, presuda od 22. marta 2012. godine, stav 125). Drugim rečima, uslov za demonstriranje analognog položaja ne zahteva da grupe poređenja (*comparator groups*) budu identične. Podnosilac zahteva mora da dokaže, s obzirom na posebnu prirodu njegove ili njene žalbe, da je bio u situaciji koja je relevantno slična (*relevantly similar situation*) sa drugima koji su drugačije tretirani (vidi, slučaj ESLJP-a: [*Clift protiv Ujedinjenog Kraljevstva*](#), br. 7205/07, presuda od 13. jula 2010. godine, stav 66). Međutim, ne rezultira svaka razlika u tretmanu povredom člana 14. Prvo, ESLJP je u svojoj jurisprudenciji utvrdio da samo razlike u tretmanu zasnovane na prepoznatljivim karakteristikama, ili „statusu“, mogu dovesti do diskriminacije u okviru člana 14 (vidi, slučaj ESLJP-a: [*Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*](#), br. 42184/05, presuda od 16. marta 2010. godine, stav 61). Drugo, razlika u tretmanu je diskriminatorna ako ne postoji objektivno i razumno opravdanje; drugim rečima, ako ne sledi legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi, slučaj Suda br. [*KI215/21*](#) podnosilac zahteva: *Arbër Shkreli i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 15. februara 2022. godine, stav 87 i tu pomenute reference).
61. U konkretnom slučaju, Sud ocenjuje da podnosilac zahteva nije ukazao ili identifikovao pojedinca ili grupu u odnosu na koju je diskriminisan i sa kojom je bio u situaciji koja je relevantno slična. Teret dokazivanja diskriminatorskog postupanja pada na podnosioca zahteva, a na osnovu spisa predmeta je očigledno da on nije dokazao navod o diskriminaciji (vidi, slučaj Suda br. [*KI143/20*](#), podnosilac zahteva: *Radovan Paunović*, rešenje o neprihvatljivosti od 8. septembra 2021. godine, stavovi 54-55 i tu pomenute reference).
62. Sud takođe smatra da navod o povredi člana 23. Ustava ne može biti predmet ocene ustavnosti, jer isti ne pokreće nijedno novo pitanje koje nije razmotreno u okviru

članova 31. i 24. Ustava i da su postupci sprovedeni na način predviđen zakonom, što samo po sebi ne krši dostojanstvo podnosioca zahteva (vidi, slučaj Suda br. [KI215/21](#), podnosilac zahteva: *Arbër Shkreli i drugi*, gore citiran, stav 93 i tu pomenute reference).

63. Sud zaključuje da su navodi podnosioca zahteva u celini “*nepotkrepljeni ili neobrazloženi*” i kao takvi su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u pravilu 34 (2) Poslovnika.

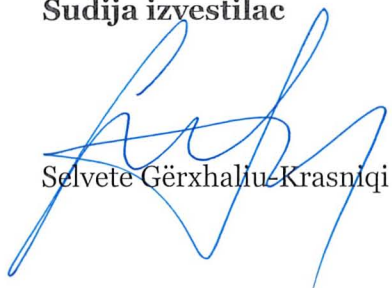
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilima 34 i 48 (1) (b) Poslovnika, dana 30. januara 2024. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo u skladu sa stavom 5, člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Selvete Gërxhalli-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani